

Åtgärdsplan per 2020-03-31

Utbildningsnämnden

Bakgrund

Kommunstyrelsen har bestämt att när en nämnd som helhet lämnar en negativ prognos, oavsett belopp, mot budget ska det skrivas en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska bifogas som en bilaga till den aktuella budgetuppföljningen (ekonomiska rapporten). Om det inte är möjligt ska en åtgärdsplan tas fram till nästkommande budgetuppföljning.

Syftet med åtgärdsplanen

Åtgärdsplanen syftar till att följa upp de nämnder som prognostiserar en negativ avvikelse mot budget.

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och den nämnd som prognostiserar en negativ avvikelse mot budget:

- Kommunstyrelsen begär åtgärdsplan i samband med en negativ prognos.
- Nämnden beslutar om åtgärdsplan och ansvarar för genomförande av åtgärder.
- Nämnden skicka åtgärdsplanen till kommunstyrelsen. Nämndens ordförande och verksamhetschef ska föredra åtgärdsplanen för kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen följer upp att åtgärdsplan är genomförd.

Frågor att besvara

1. Vilka orsaker finns till den negativa prognosen? Är det av engångskaraktär?

Förskola egen regi

Utbudet av platser på förskolor är för stort i förhållande till antalet barn, främst i Djursholm. Detta har medfört en organisation som inte är optimal och kostnader för lokalytor som är tomställda.

Grundskola egen regi

Tre av elva kommunala grundskolor uppvisar ett underskott i förhållande till den lagda budgeten. Grundproblematiken kring den ekonomiska situationen har sin bakgrund i ett minskat elevunderlag samt en striktare bedömning och därmed utbetalning av resurser för elever i behov av särskilt stöd.

Med ständigt minskande elevantal uppstår en eftersläpning när det gäller effekter av vidtagna åtgärder. De kommunala processerna för att genomföra personalminskningar är relativt långdragna. En enhet som tappar i elevunderlag genomför omgående en analys av vad som kan och bör åtgärdas. När lösningar identifierats inleds överläggningar med de fackliga parterna och inte sällan handlar minskningarna om delar av en tjänst, vilket i sin tur medför att tidsödande omflyttningar av personal mellan enheter behöver inledas.

I botten finns samtidigt ett överskott av lokaler som påverkat verksamheten över lång tid. Åtgärder med lokalminskningar har föreslagits. I några fall har de gått vidare till lokaluppsägningar men pga långa hyreskontrakt kvarstår kostnaden på enheten. I andra fall har beslut om lokalminskning inte effektuerats med anledning av att hänsyn tagits till att minska de effekter som exempelvis stora elevomflyttningar skulle leda till. Dessa beslut ligger till viss del utanför Utbildningsnämndens kontroll.

Den utdragna processen kring avveckling av en skola i Djursholm påverkar starkt samtliga skolor i området. Överkapaciteten och osäkerheten kring var eleverna kommer att gå har skapat svårigheter att skapa en bemanning i relation till efterfrågan. Osäkerheten kring skolornas framtid har också bidragit till en ökad elevflykt med effekten att klasser inte är fulla. Hänsyn till kvarvarande elever har medfört att nödvändiga klassammanslagningar uteblivit. Åtgärder är vidtagna för att minska bemanningen till lägsta möjliga ur ett kvalitets- och säkerhetsperspektiv men ska större effekter uppnås måste en skolenhet avvecklas och eleverna flyttas till andra skolor redan till hösten 2020.

Ytterligare en grundskola har vikande elevunderlag. Till hösten kommer skolan vara enparallellig i förskoleklass t o m årskurs 2 och under de närmaste åren kommer skolan sannolikt endast fyllas på med endast en förskoleklass per år. Få elever i förhållandevis små klassrum bidrar till att skolan har en större utmaning att upprätthålla ekonomisk balans. Processen för att minska bemanningen i enlighet med efterfrågan är inledd.

Särskola egen regi

Atlantens träningsårskola är en skola för elever med stora funktionsnedsättningar. Elevantalet på skolan är lågt och svårt att påverka. Stort omsorgsbehov med hög personaltäthet under hela dagen gör det svårt att minska personalkostnaderna ytterligare.

Gymnasium egen regi

Språkintruktionsverksamheten visar en årlig förlust på ca 2,5 mnkr. En minskande grupp elever men skiftande skolbakgrund och språkliga utmaningar kräver relativt hög bemanning. Diskussion pågår med närliggande kommuner om att skapa ett samverkansavtal. I avvaktan på ett sådant måste övriga gymnasieprogram täcka verksamhetens underskott. Skolan har även behov av att genom t ex en effektivare tjänstefördelning genomföra effektiviseringar motsvarande 1,4 mnkr under 2020. Dessutom har ett arbete inletts med att stärka rutinerna för att från andra kommunerna erhålla rätt ersättning för elever i ASD-klasser och gymnasiesärskolan.

Skolans IT-kostnader är höga och ett byte av IT-miljö ska på några års sikt minska skolans utgifter med ca 2,0 mnkr.

Särskilt stöd

Antalet elever i behov av särskild stöd har bl a p g a ökad inflyttning visat sig vara fler än budgeterat (- 3,0 mnkr)

Enheten för flerspråkighet

Svårigheter att under pågående läsår minska antalet grupper i modersmål påverkar tjänsternas omfattning under första halvåret 2020.

De administrativa systemen är dessutom dåligt synkroniserade med varandra vilket gör att det är svårt att få en överblick över efterfrågan och hur tjänsterna omfattning ska användas. Åtgärd har vidtagits och med mars har förutsättningar skapats för bättre resursfördelning och effektivisering.

2. Påverkar den negativa prognosen även nästkommande år?

Förskola och grundskola egen regi

När det gäller förskole- och skolplatser Djursholmsområdet kvarstår de negativa effekterna för enheterna så länge som antalet totala platser inte har minskats i relation till efterfrågan.

Arbetet med att anpassa personalstyrkan i förhållande till antalet barn pågår löpande. Med undantag för verksamheterna i Djursholmsområdet är bedömningen att anpassningar ska kunna ske så att vårterminen 2021 är i ekonomisk balans.

Gymnasium egen regi

Sänkningen av kostnader för IT sker gradvis under tre år. Skolan har från Utbildningsnämnden ett uppdrag att se över ser över program och inriktningar för att effektivisera verksamheten, vilket kommer att ge viss effekt redan hösten 2020. När det gäller språkintröduktion så är det tveksamt om effekt uppnås inför 2021.

Särskilt stöd

Den ökade volymen gör det svårare att nå budget, trots en striktare bedömning av ansökningar om tilläggsbelopp och verksamhetsstöd. Sannolikt kvarstår behoven under vårterminen 2021.

3. Vilka åtgärder och på vilket sätt kommer de motverka den negativa prognosen?

Förskola egen regi

På lång sikt behöver antalet platser minska för att möjliggöra en effektiv förskoleverksamhet med avseende på lokaler och personal.

På kort sikt har förvaltningen ansökt om statsbidraget minskade barngrupper vid 5 av 12 förskolor. Lokaler och personal kommer nyttjas på ett annat sätt för att möjliggöra fler grupper på tre av förskolorna och lägre barnantal på två av förskolorna. Besked väntas i slutet av maj om statsbidrag beviljas eller ej.

En översyn av fördelning av kostnader för tomställda lokaler skulle påverka ekonomin positivt.

Grundskola egen regi

En positiv tillströmning av elever till kommunala skolor skulle gynna prognosen positivt. För skolorna i Djursholmsområdet finns inte möjligheten att vidta åtgärder i den utsträckning som krävs för att uppnå ekonomisk balans. Alternativa åtgärder som att avveckla Svalnäs skolan redan i år skulle påverka resultatet positivt. Ett ytterligare alternativ till lösning skulle vara att belägga övriga grundskolor i kommunen med överskottskrav för att täcka det uppkomna underskottet.

Personal motsvarande sammanlagt nio tjänster, ca 6,3 mnkr på helårsbasis, har identifierats som möjliga att minska inom grundskolan. Personalminskningarna är som tidigare nämnts dock i flera fall delar av tjänster och stora svårigheter finns att praktiskt nå full effekt.

Gymnasium egen regi

Sänkning av IT-kostnader ger 80 tkr för 2020. Dessutom minskas personalstyrkan motsvarande fyra heltidstjänster, vilket skulle ge minskade kostnader med ca 1,4 mnkr under 2020. Det är i dagsläget oklart vilka effekter en översyn av rutinerna för intäkter från andra kommuner kan ge.

Särskilt stöd

Underskottet är till övervägande del kopplat till volym, vi planerar inte för ytterligare åtgärder. Utbildning av de kommunala skolornas personal har genomförts för att öka kompetens inom tillgängligt lärande vilket långsiktigt kan minska behovet av ytterligare resurser för särskilt stöd.

Enheten för flerspråkighet

Behovet av framförallt studiehandledning kan förändras och är på grund av inflyttningstakt svårt att förutse. Arbete pågår kring att uppdatera prissättning och revidera riktlinjerna för studiehandledning. Beräknas vara genomfört till läsåret 2020/2021.

Med anledning av förändringar i modersmål och studiehandledning inför hösten 2020 kan minskningar göras motsvarande cirka 3,5 tjänst.

4. När ska aktiviteterna vara klara?

Merparten av personaleffektviseringarna genomförs till höstterminen 2020. Dock kommer kostnader för semesterlöner att tillkomma fram till och med slutet av augusti, vilket gör att man i de flesta fall kan räkna med en effekt på en tredjedel av helårseffekten.

5. Vilka resurser kommer det att kräva?

Det kommer behövas HR resurser eftersom det behövs ett antal MBL förhandlingar.